

A levél

A svájci magyarnyelvű protestáns
gyülekezetek értesítője
Mitteilungsblatt der protestantischen
Kirchgemeinden ungarischer Sprache
in der Schweiz

Basel-Bern-Zürich

2012 június

57. évf. 1. sz

„Tudjuk pedig, hogy ha földi sátorunk
összeomlik, van Istentől készített haj-
lékunk, nem kézzel csinált, hanem
örökkévaló mennyei házunk.”
(2 Kor. 5:1)

*Az én házam nem az enyém,
én itt hagyom, te tovább élsz.
A harmadik is majd benne él,
mond meg: e ház végül kié?*

Gondolatok egy házépítés margójára

Látszólag maradandót építeni örökké változó, bizonytalan és múlandó világunkban merész vállalkozás. Jóllehet épülő házunk egy kicsinyke pont Isten teremtett világában, mégis számunkra többet jelent, mint csupán építőanyagok valamelyest rendezett halmaza. Ház, otthon, közösség, Isten jelenléte a mindennapokban.

Az Úr kihívta Ábrahámot atyja házából arra a földre, amelyet Ő készített el számára. Ábrahám (akkor még „csak” Abrám) útnak indult, egyik vidékről a másikra vándorolt, sátorban lakott, idegen és jövevény volt. Isten ígérete, az Ígéret földjének víziója vezette, s az a szilárd hit, hogy *meg fognak érkezni* majd arra a helyre, amit Isten készített el számukra.

Tudjuk, hogy a Józsué vezette honfoglalást több generációs hontalanság, bizonytalanság, egyiptomi fogság, majd pusztai vándorlás előzte meg. Nekik sem volt könnyű, de megérkeztek!

Egész életünket a beteljesedés felé tartó földi vándorlásnak tekinthetjük. Néha azonban megadatik a „megérkezés” élménye – út közben is. Ilyen élmény lehet a konfirmáció, a 18. életév betöltése, hosszú képzés után a hivatás betöltésének a megkezdése, vagy éppen a nyugdíjba vonulás. Talán ezt éreztük egy-egy álom beteljesülésekor, családalapításkor. Ez az érzés tölt el, mikor épülő házunkra gondolok. Mindegyikünkben benne van a megérkezés utáni vágy, az Istentől készített hajlékba való örök megérkezésnek az öröme.

Ugyanakkor mi sem vagyunk mentesek a megérkezést megelőző, néha hosszú vándorlás viszontagságaitól – ez az élet. Isten népének története azonban erőt, reménységet ad a kétségek közepette, a házépítés sokak által jól ismert problémáiban, bosszúságaiban: „*Ha az építők nem építik a házat, hiába szeretném azt felépíteni.*”

A Láthatatlanra való tekintés, vagyis a HIT ajándéka mindenben és mindennek ellenére Isten vezetését, gondoskodását képes felfedezni! „*Ha az Úr építi a házat,*

akkor biztos, hogy fel fog épülni” (Zsoltár 127:1 hitvalló interpretációja)

A házépítés lehet mégis az öröm forrása. Megéri megálmodni, éveken át tervezni, gondosan kiválasztani a hozzá illő elemeket, megfelelő alapra helyezni, és dolgozni rajta, míg egyszer készen lesz!

Mert ez a ház több szeretne lenni, mint csak egy „ház”, „tulajdon”, „anyagi biztosíték”. Szeretne otthont adni, ahová jó minden nap megérkezni. Szeretne nyitott lenni, közösséget teremteni, mások javára lenni, ahogyan Augustinus is mondta: *Porta patet, magis cor.* (az ajtó nyitva előtted, de szívem még inkább). A legfontosabb, hogy helyet adjon Valakinek, vagyis a hétköznapijainkban is legyen Isten jelenlétének a színtere.

Ahogyan a szem a lélek tükré, úgy tükrözi vissza földi otthonunk is a benne élők világát. A legkisebb lakás is tud olyan szeretetet sugározni, hogy örömmel lép be oda az ember!

Jézus mikor Jerikón keresztül áthaladt, megállt egy fügefafa alatt és így szólt az azon rejtőző Zákéusnak: „*ma a te házában kell megszállnom!*”

Vajon mi készek vagyunk-e örömmel megnyitni számára házunkat, életünket – tudva jól, hogy amit ott talál, az egyáltalán nem tökéletes! Sok minden nem úgy sikerült benne, ahogyan szeretnénk volna, sok minden nem működik benne, elromlott, már az elején...

Zákéus otthonába Jézus gyógyító jelenléte, a Vele való közösség hozott üdvösséget.

Nélküle tehát semmit nem érdemes tenni, Vele azonban mindent!

Kívánom, hogy Ő legyen alapja mindegyikünk épülgető házában – életének.

Hieble Erika

Istentiszteletünk a posztmodern Világban- liturgiai megújulás közben Magyarországon

Idén június harmadik hétfőjén tartotta Szövetségünk évadzáró találkozóját Mannedorfban, ahol **Dr. prof. Fekete Károly**, a Debreceni Hittudományi Egyetem rektora, gyakorlati teológiai tanszékvezető tanár a fenti címen tartott előadást. Rajta kívül Dr. emer. prof. Szabó Pál, luzerni gyülekezeti tagunk vetített képes előadással, Hercegh Zsolt csellóművész és Pécsről érkezett vendége, Balatinecz Márta magánének tanár pedig zenei összeállítással szolgált köztünk. Mindannyiuk fáradozását ezúton is köszönjük! Fekete Károly mondanivalójának rövid összefoglalását az alábbiakban közöljük.

Sokat beszélünk a reformáció áldásairól, ajándékairól, de nem szeretünk számot vetni reformátusságunk öröklött, felhalmozott deficitjeivel és főleg nem merünk tenni az okozott veszteségek felszámolásáért, a hiányok pótlásáért. A nyilvánvaló tanulságok levonása nyomán lehet olyan változtatásokat végrehajtani, amelyek megteremtik a lehetőségét a tradíció-hú folytatásnak.

Az előző korokból öröklött istentiszteleti tehertételeink

a. Csoda-deficit, amely hozzájárult a spirituális kiszikkadáshoz. A felvilágosodás utáni protestantizmus, a maga ésszerűsítő természetével csorbította a csoda-hitet, elvette a vallás vigasz-jellegét. A belopakodó racionalizmus ésszerűsítette az istentiszteletet, ami spirituális kiszikkadást eredményezett.

b. Visszanyesett művészet-igény, amely menlevelet adott az igénytelenségre. A lekopaszított református templom önmagában még nem lett alkalmasabb térré az áhítat felkeltésére. Az esztétikai igénytelenségre tilos ráhúzni a „mi puritán szemléletűek vagyunk” kifogást. Isten igényességét azzal szolgáljuk, ha mindent megteszünk az istentisztelet igényességéért.

c. A rítus nélküliség medernélküliséget eredményezett. A XIX-XX. század fordulójára a templom osztályteremmé változott, s az istentisztelet a hasznos ismeretek elsajátításának helyévé. Egy olyan korban, amikor összekeverednek a munkanapok és az ünnepek, még fontosabb kötelessége az istentiszteleti életnek, hogy őrizze és jelezze az idő strukturáltságát.

d. A bűnismertre juttatás nem szoríthatja háttérbe a kegyelem meghirdetését. A feloldozás-igény, a kegyelemhirdetés igénye életfontosságú számunkra, ami nem válhat esetlegessé, hanem állandó istentiszteleti elemmé kell tenni.

A jelen társadalmi közegből adódó istentiszteleti tehertételek

Az előző korok egyházi tehertételei még kirívóbbak és nyomasztóak, ha a bennünket körülvevő társadalmi közeg istentiszteletre ható, azzal konkuráló jelenségeit is számba vesszük.

a. Konzum-társadalomban élünk, ezért legyen az istentisztelet is fogyasztói-szolgáltató jellegű? A liturgia menetébe, az elhangzó tartalomba, a „szereposztásba és a szereplőkbe” egyre gyakrabban akarnak beleszólni a „megrendelőkként” fellépő, szolgáltató egyházat kereső atyafiak. *Táplálóból istentisztelet szükséges, amely újra és újra nélkülözhetetlen, amely visszahív és visszavár Isten színe elé innepelni.*

b. Információs társadalmunkban mennyi a hitelessége az istentiszteletnek? A kétes hitelességű és kontrollálhatatlan információk világában fárasztó feladat kiválogatni az *alapinformációkat* a sok *rarakódott információ* közül. Ha a liturgiában és az igehirdetésben csupán bújtatottan, homályosan van jelen az információ, az Ige, akkor elvész az istentisztelet hitelessége.

c. A szekularizált társadalomban hogyan hozzuk vissza a kiszorítottá, idegenné vált Szentséget? A szekularizációból szekularizmus lett. Szentségtelen világban élünk, amely vonzóbbnál-vonzóbb formában akarja minél többekkel elhitetni, hogy a XXI. század embere számára természetes a nekünk „semmi sem szent” életfelfogás. Az istentisztelet útkészítés kell legyen a Szent Istenhez.

d. Kommunikációs társadalmunkban tartható-e a monologikus istentisztelet? Az istentisztelet nem lehet a gyülekezet helyzetére érzéketlen, hanem az adott szituációban gyors és hatékony igei reakcióval válaszol.

e. Az élménytársadalomban meddig tartható a száraz, kiégett, élmény-mentes istentisztelet? Ahhoz, hogy ez változzon a Szentlélek erőterére van szükségünk, amely páratlan atmoszférát tud teremteni istentiszteleteinken.

Milyen legyen a jövő református istentisztelete?

- Ne az egyházkormányzói hiúság, hanem a teológiai felismerések alakítsák az istentisztelet rendjét. A keresztülvitt liturgiai reformokba eddig mindig keveredett valamilyen egyéni egyházkormányzói érdek, amely felülírta az elvi-teológiai-közösségi szempontokat. El kell jönnie annak a kegyelmi állapotnak, amely a teológiai felismerések megvalósulását, kibontakozását segíti.

- Formai uniformizálás helyett szükséges az elvi-teológiai egységesség. Az istentisztelet igazán gyülekezeti ügy, ezért közösen kell tanulni és tudatosan részt venni benne.

- *A liturgikus megújulás ne megkötő, kizáró, hanem felszabadító istentiszteleti rendeket szüljön.* Nem kényszeríteni ott, ahol a szerteágazóbb liturgia szellemi-tárgyi-adottságbeli feltételei hiányosak, de nem gúzsba kötni ott, ahol a gyülekezetben sokféle feltétel adott a sokrétűbb, gazdagabb elemeket tartalmazó istentisztelet ünnepléséhez.

- *Igehirdetés és sákramentum együttállása adja meg az istentisztelet két fókuszát.* Egyik sem csupán csatlakozó istentiszteleti egység. Az istentisztelet történetének kezdetén a homíliás és a sákramentumos rész eredetileg együvé tartozott.

- *Az istentisztelet egésze teremtsen meg a kötött és a szabad elemek egyensúlyát.* A jelenlegi református istentisztelet ki van szolgáltatva a lelkipásztor diszponáltságának, illetve indiszponáltságának. Az állandó kötött rész és az istentisztelet kötött elemei függetlenek a lelkipásztor lelki állapotától.

- *Az istentiszteleten jelenjen meg a gyülekezeti aktivitás.* Az istentisztelet nem a lelkipásztor egyszemélyes produkciója, hanem az egész gyülekezet részvételével zajló esemény.

- *A Szentírás igényes megszólaltatása a méltó.* A vasárnap délelőtti istentisztelet fontos liturgiai eleme a lekcio, amikor hosszabb bibliai idézetet hall a gyülekezet. Ez is arra emlékeztet bennünket, hogy Isten megszólalása, hozzánk fordulása nélkül nincs istentisztelet.

- *Az egyházi év komolyabban vétele.* Az egyházi év nem csak az üdvtörténeti ünnepekkel, hanem a vasárnapok rendjével is mederbe tereli az életünket, igehirdetésünket, szolgálatunkat.

Ilyen szemléletmóddal készül a Generális Konvent Liturgiai Bizottságának vezetésével a 2013-ra elkészülő Liturgiai Példatár.

Dr. Fekete Károly

Magyar gyülekezeti élet Svájcban

A magyar nyelvű svájci protestáns gyülekezetek lelki **élete** egymástól eltérő képet mutat. Vannak gyülekezetek, ahol az aktivitás ellankadásáról panaszkodnak; máshol a tagok előregedése, a gyülekezet fogyatkozása okoz gondot, de van olyan hely is ahol be(ki)vándorlással váratlan szaporodás okoz örömet és ezzel együtt bizonyos fokú tanácsalanságot is, mert kevés a lelkész és még kevesebb a lelki gondozásban részt venni akarók száma. Szeretném már itt hangsúlyozni, hogy írásomnak semmiféle bíráló vagy szemrehányó szándéka nincs. Őszintén és örömmel mondom mindenfelé, amerre járok, otthon és itthon, hogy mennyire hálás vagyok az Úrnak, hogy egy élő és égő hitű pásztorunk van, hogy választmányunk tagjai komoly szolgálati elszántsággal eltöltött személyek, akikkel a testvéri kapcsolat is gazdagodást jelent. Az elfáradásnak, a lelki élet elhalkulásának az okai részben rajtunk kívül állnak és most csak arról szeretnék itt néhány gondolatot leírni, hogyan lehetne lelki életünket felfrissíteni.

Egyház, gyülekezet, közösség.

Nem kívánok itt ekléziológiai fejtegetésekbe bocsátkozni, csak néhány fogalmat szeretnék tisztázni, mielőtt problémáinkról beszélnek. Az egyház a biblia üzenete szerint Krisztus teste (szóma tou Chrisztou I.Kor.12,27), a hívő, újjászületett emberek összessége, akiken keresztül Krisztus e földi világba lép. Az ősegyházban ennek az ekléziának¹ az egységei a gyülekezetek voltak, melyek tagjai, a megfeszített és feltámadott Krisztusról szóló hitvallás alapján kapcsolódtak egymáshoz. Az, hogy a látható (tehát földi szervezésű) és láthatatlan egyház az első időkben "fedésben" volt, érthető már a történelmi háttérrel tekintve is, hiszen a megtérés és a megkeresztelkedés, mint az újjászületés szimbóluma, a hívőt már eleve láthatóan is elhatárolta és kiemelte a világi társadalomból.

Ezzel szemben mai népegyházaink (jobb lenne **felekezeteknek** nevezni őket), de végeredményben szabadegyházi

szervezeteink is, csak egy társadalmi és ezzel világi keretet biztosítanak Krisztus egyházának a működésére. A **modern gyülekezet** azzá vált, ami magyar nevében is megfogalmazódik: a gyülekezés helyévé, ahol hívő vagy hitetlen, jóakarátú, kereső, etnikailag és nyelvükben egymáshoz tartozó emberek összegyűlnek, hogy hallgassák Isten igéjét, megbeszéljék problémáikat, kicseréljék gondolataikat, vigasztalást találjanak, stb. A népegyházi (és szabadegyházi) gyülekezet ezzel a krisztusi egyház missziójának legfontosabb területévé *és tárgyává* vált, ahol **lehetőség** nyílik az evangélium zavartalan és tiszta hirdetésére és a lelkigondozói tanítás, vigasztalás valamint a testvéri szociális segítség továbbadására.

A **közösség** ősfarmája Jézus tanítványi körében rajzolódik ki legélesebben. A közösségben vannak együtt Isten hitben és hit által élő gyermekei, akik imádságban hordozzák *az Úr ügyét és egy akarattal végzik a rájuk bízott szolgálatot.*² És ezzel már el is jutottunk a mi témánkhoz, mert a mai népegyházak és szabad egyházi szervezetek elevenességét (emberi oldalról) az határozza meg, mennyire aktív a gyülekezetekben élő közösségek szolgálata, mennyire tölti be a hívő egyháztagokat a Szentlélek ereje és szorongatása. Ma a közösségek Krisztus egyházának valódi sejtjei; ők képezik az élet vize folyójának medrét a gyülekezetekben.

Svájci magyar nyelvű protestáns gyülekezetek

A Svájci Magyar nyelvű Protestáns Szövetségre és gyülekezeteire méginkább érvényes az, amit az előbbiekben leírtunk. Kérem az olvasók megértését azért, hogy elsősorban a luzemi gyülekezeti viszonyokból indulok ki, de az itteni viszonyokat ismerem mint bennfentes és úgy gondolom, hogy a problémák hasonlóak a többi gyülekezetben is. Ez a vallási formáció a magyar diaszpóra gyülekezeteiből alakult és egyleti jellege van mind a világi megjelenésében, mind a belső szervezetében. Működésének kezdettől fogva két súlypontja volt:

¹ Ezzel szemben a héber KAHAL és a görög EKLESIA szó t.k. összehívottat és kihívottat is jelent

² Mindez nem zárja ki, hogy egy közösségbe is befurakodhat Isten ügyének egy ellensége (1. Júdás)

- magyar nyelvű **igehirdetés** és **lelkigondozás**
- magyar anyanyelvű személyes kapcsolatok ápolása.

Sem a **felekezeti** „hovatarozás”, sem liturgiák, sem hivatalos hitvallások és még a származási terület sem dominálták ezt a formációt, amely egy református rend szerint megtartott magyar nyelvű igehirdető istentisztelet köré csoportosult. Úgy is fogalmazhatnánk hogy az összetartó kapocs és létezésünk mozgató magja Istennek magyar nyelven, tehát anyanyelvünkön hirdettet és magyarázott igéje. Ez nagy és csodálatos dolog, hiszen az életnek minden egyéb jele ezen a bázison virágozhatna és növekedhetne. Mégis panaszkodunk, hogy fogyatkozunk, hogy hiányzik a lelkesedés, és hogy mindenekelőtt ellankad az egymás iránti szeretet.

Ennek a sokoldalúan észlelt fejlődésnek több oka van és ha egy ilyen nem kielégítő állapotot változtatni akarunk, akkor az okok megismerésénél kell kezdenünk. A teljességre nem törekedve szeretnék itt néhány fontos okra utalni.

1. Az alapító generáció megfogyatkozott, kihalóban van vagy már kihalt. Ezzel egyre inkább eltűnik egy olyan vallásosság (a szó kimondottan jó értelmezésében), amely még részben az ébredési magyar protestáns (református és evangélikus) egyházak lelkiségét a maga buzgóságával, missziós hangsúlyával és sokszor kontroverz útkeresésével hozta magával. Első lelkészeink még teljesen így prédikáltak és munkálkodtak, mindig szemük előtt tartva a Ravasz és Túróczy püspökök által meghatározott gyülekezeti képet. Ahogyan ez a generáció kihalt, úgy szűnik meg a jó értelemben vett tradicionális kegyességnek a formája, illetve annak a gyakorlása.

2. Ellentétben az otthoni gyülekezetekkel a mi gyülekezeteink sohasem gyarapodtak (vagy fogytak)³ „természetes” fejlődéssel. A svájci magyar nyelvű gyülekezetek nem integrálódtak családokból álltak, hanem menekültekből és kitelepültekből⁴, akiknek jó része már a svájci (nyugati) közegben keresett élettársat és alapított családot. Az utódokat sokszor már nyelvi gátak is elválasztották a gyülekezeti élettől. Hiányoztak tehát azok a hívek, akik egy családi közegben ápoló tradíció alapján átvehették volna a stafétabotot.

3. A gyarapodás az utóbbi időben az új ki(be)vándorlók (korábban menekültek) csatlakozásával történt. Mivel ők lassan, egyenként érkeztek hozzánk, beilleszkedtek az adott gyülekezeti viszonyokba és életvitelbe. Örültek, hogy itt lelki otthonra találhattak, vagy egyszerűen egy olyan helyre, ahol havonta egyszer vagy kétszer egy hazai közegből meríthettek lelki és interperszonális élményeket. Párhuzamosan ezzel a fejlődéssel egyre kevesebben lettek azok a hívek, akik személyes szolgálattal, életterük (otthonaik) megnyitásával lehetővé tették lelki értelmű és tartalmú találkozásokat, mint bibliaórákat, imaórákat stb.

4. De befogadó országunkban is gyökeresen megváltoztak az utóbbi fél évszázadban az élet üteme, stílusa, a kommunikáció eszközei és lehetőségei. Ennek az adaptációjából az első generáció (beleértve magamat is) teljesen kimaradt, illetve olyan jellegű alkalmazkodásra

kényszerült, amely a lelki élethez szükséges időt szüccszívan elvette, az áldás csendes befogadásához szükséges türelmet felőrölte és a felebaráti kapcsolatok elengedhetetlen érzékenységét (tapintatát) eltompította.

Gyülekezeti életünk lehetőségei

Milyen lelki élet lehetséges az itt felvázolt helyzetben? Egyáltalában **lehet-e ilyen körülmények között** egy ilyen „egyletegyházban” **gyülekezeti élet**? Erre a kérdésre teljes szívvel és belső bizonyossággal **igennel** szeretnék válaszolni.

Minden gyülekezeti élet kezdete és alapja az ige körül formálódó imaközösség. A közös imádság nem csak azt jelenti, hogy közösségben járunk az Isten elé, hanem erő és megújulás forrása. Az imaközösség egyben szolgálat is, ahol gyülekezetünk életét, fejlődését, sőt ügyes-bajos dolgait közösen hordozzuk az Isten színe előtt. Az ima talán a keresztyén hívő életnek egyik legbensőségesebb megnyilvánulása és így a közös imában megnyílik a szívünk nem csak Isten, hanem egymás előtt is. Nekem sokat jelent, hogy abban a magyar gyülekezetben, ahol én otthon vagyok (Vésztfő), minden istentisztelet előtt egy fél órával szolgálók, presbiterek, „aktivisták”, tehát egy közösség tagjai összejönnek az ige körül és az Úr elé viszik az istentisztelet szolgálatát, illetve mindazt, ami családjukkal, gyülekezetükkel, községükkel és országukkal kapcsolatban szorongatja a szívüket. Azok, akik ebből az imaközösségből mennek az istentiszteletre, már eleve megnyitották a szívüket a Magvetőnek. Ilyen, istentisztelet előtti imaközösségek nálunk is bevezethetők vagy újraéleszthetők lennének.

Lényeges szerepet játszhatnának gyülekezeti életünkben a **bibliaórák**. A modern bibliaóra nem egy mikroistentisztelet. A bibliaóra legyen az a hely, ahol egymás iránti tiszteletben és türelemben a résztvevők elmondhatják, hogy mit értettek és értelmeztek az olvasott igeszakaszából. Legyen a bibliaóra egy olyan alkalom, ahol a személyes vagy közös élet minden kérdését **az ige** fénykörébe lehet vinni. Sokszor halljuk azt a kifogást, nincs aki „tartsa” a bibliaórát, azaz nincs meg a „mikroistentiszteletnek” az előfeltétele. A bibliaórát nem tartani kell, hanem részt kell venni benne. Egy tapasztaltabb testvér vezetheti az alkalmat; és ez teljesen elegendő. Persze legyen a bibliaórának helye (családi otthonokban vagy a befogadó svájci gyülekezetben) és legyen szervezője (meghívás, értesítés stb), mert Isten ügyének legeredményesebb károsítója a rendtelenség. A bibliaóra ne a hit teljes uniformizálását célozza meg, hanem a résztvevő hívek szeretetben való egységét az Isten igéje utáni vágyakozásban. A bibliaórákon ne egymást akarjuk helyrehozni, hanem saját szívünket vigyük az Úr elé.

Keressünk különböző célokkal alkalmakat **gyülekezeti összejövetelekre**. Sokáig voltam tagja egy olyan német közösségnek, amelyik rendszeresen előadásokat szervezett a közélet és kultúra vezéregyéniségeivel. Ezek az alkalmakon életre szólóan gazdagodtam ismeretekben és lelkiekben is, és sok tekintetben úgy kiszélesedett a horizontom, hogy most is hálát adok az én Uramnak, hogy engem egy ilyen gyülekezetbe vezetett. Tudom, hogy nekünk aligha állna módunkban a NATO főtitkárát vagy egy Nobel-díjas íróat meghívni egy előadásra, de lehet hogy

³ Kiléppel vagy költözésekkel

⁴ E sorok írója is Németországból települt át

a magyar követet (tekintet nélkül politikai színére!), vagy egy követségi titkárt, egy püspököt, egy magyar evangélistát, egy magyar irodalmárt vagy professzort csak ide lehetne csalogatni egy ilyen alkalomra. Ugyanez érvényes művészekre, előadókra és saját sorainkban levő szakemberekre, akik referálhatnának mindarról, amit jobban tudnak, mint mások. Mivel a mi kis gyülekezeteinknek már a költségek miatt is korlátozottak a lehetőségeik saját rendezvény tartására, fordítsuk meg a dolgok rendjét és látogassunk mi közösen **nyilvános rendezvényeket**, amelyek értékes információkat nyújtanak, különösen olyan témakörökben, amelyek keresztény életvitelünket vagy etikai kérdéseket érintenek. Kössük **össze ezeket az alkalmakat olyan** összejövetelekkel, amelyeken a hallottakról vagy látottakról beszélgethetünk egymással. Egymás hite által épülni, a bizonyágtételeken keresztül Krisztushoz közelebb jutni, azt is jelenti, hogy gyülekezeteink gyarapodnának aktív krisztuskövetőkkel.

Minden együtt töltött idő a magyar nyelv aktív használatát és gyakorlását is jelenti. Különösen jó tapasztalataim vannak **közös utazásokkal**. Magyar és német nyelvű csoportokkal voltam ilyen utakon, mint Kálvin nyomdokain Svájcban, erdélyi körutakon, a magyar románika emlékhelyein stb. Ezek az utakon, amiket úgy szerveztünk, hogy egyidejűleg **az** ígértetés is jelen legyen és **a** programban mindig meghatározó jelleggel adja meg az alaphangot, valóban áldott örvendő közösségekké forrtak össze a csoportok. Rövidebb közös kirándulások is megelevenítően hatnak a gyülekezetekre. Isten nagy ajándéka, hogy egy ilyen csodálatosan szép országban élhetünk. Ismerjük-e ezt a szép országot és megnyílik-e szívünk a teremtő Isten magasztalására, ha a szépségek naponta kitárulnak szemünk előtt?

Jó lenne arra is gondolni, hogy elhagyott hazánk, az otthoni magyarok és otthoni gyülekezeteink lelkiükben sokféleképpen egyre **távolabb** kerülnek tőlünk. Magyar nyelvű

gyülekezeteknek csak akkor van értelme, ha eredeti célkitűzéseiknek megfelelően az evangélium üzenetének magyar nyelvű formáját ápolja. Ez a nyelv kapcsol össze bennünket **a** hazával, **ez az egyetlen** valódi eszköze az **otthoniakkal** való kölcsönös megértésnek. Ennek a **kapcsolatnak** gyülekezeti életünkben nagy jelentősége lenne. Ezért ha itthoni gyülekezeteinkben valóban eleven magyar nyelvű élet akarunk fenntartani, keressük **az** otthoni gyülekezetekkel az összeköttetéseket. Jó lenne, ha minden magyarul beszélő svájci gyülekezetnek lenne egy „partner-gyülekezete” Magyarországon. Különösen most, amikor annyi politikai, szellemi és etikai változás teszi egyre **nehézben** megérthetővé a társadalmi világot a Kárpát-medencei magyarság számára, keresnünk kellene azért is egy rendszeresített kapcsolatot, hogy magunkon keresztül kaput nyissunk nekik ennek a nyugati világnak a gondolkodásmódjához. Akkor is, ha az otthoniak nem tartanak igényt a mi mondanivalóinkra és üzeneteinkre, Isten helyezte szívünkbe a népünk iránti felelőséget és ezzel egy nemzeti szolgálatot is. A fennálló rokon kapcsolatok bizonyosan sokat jelentenek, de távolról sem töltik ki egy ilyen szolgálatnak a lehetőségét. Amikor elhagytuk hazánkat nem úgy mentünk az idegenbe, hogy népünk és hazai társadalmunk iránti felelőséget levetettük magunkról. Ezt nem is tehetjük meg, mert maga Isten állított minket ennek a magyar nemzeti közösségnek a szolgálatába és ebből életünk végéig nem fog elengedni

Gyülekezeti élet csak a gyülekezet tagjai által lehetséges. Isten hív bennünket szolgálatra. Tudom, hogy idősök, fáradtak és sokszor fásultak is lettünk és gyakran úgy érezzük, hogy igyekezetünknek nincs értelme és fogantatja. Sokszor válasz és visszajelzés nélkül marad szolgálatunk, viszontszeret nélkül szeretünk. Mégis szól hozzánk az Úr, csak meg kell hallani: „*ébredj bizonyágtévé lélek...*”

Dr. Szabó Pál

Gyülekezeteink életéből

Bázel

A svájci történelmi egyházak gondjai bennünket, magyarokat sem hagytak érintetlenül. Miután a Lukaskirchét másoknak adták bérbe, istentiszteleteink múlt év szeptembere óta a központtól távolabbra eső St. Markus templomban tartottuk. Új helyünket mégis megbecsültük, magunkénak mondhattuk, hisz ott egyedül csak mi tartottunk istentiszteletet. A mi örömünk mellett megemlíjtük a hajdani St. Markus-i hívek szomorúságát is. Az ő közösségüket *Kirchgemeinde Kleinbasel* név alatt három másik gyülekezettel vonták össze. A templomukhoz szokott tagok kívánságára évente legalább 2-3 alkalommal szeretnénk volna közös kétnyelvű istentiszteletet tartani, ami sajnos csak december 4-én és február 5-én valósulhatott meg, előbbi esetben az összes kisbázelei gyülekezet részvételével.

Március 18-án még ebben a templomban emlékeztünk az 1848-49-es forradalomra és szabadságharcra. Az esős, hideg idő ellenére is igen szép számban, majd 150-en jöttünk össze, hogy lerójuk tiszteletünket az 1848-as hősök előtt. Az ünnepi beszédet *Pröhle Gergely* helyettes államtitkár

tartotta, majd a Bázelei Magyar Iskola növendékei lepték meg kedves ünnepi műsorral a résztvevőket. A Himnusz éneklése után helyet foglaltunk az ízlésesen megterített asztalok mellett, ahol ínycsiklandó hideg büfé várt ránk, melyet szorgos asszonykezek készítettek elő.

Április közepén a bázelei egyházvezetés belső

átszervezésekre hivatkozva, megértésünket kérve, újabb istentiszteleti helyet ajánlott számunkra. Ez a hely a **Münster Katharina kápolnája** lett, ahol május elejétől tartjuk istentiszteleteinket. A kápolna nemcsak központibb elhelyezkedésű, könnyebben elérhető, de ódon falai különlegesen bensőséges hangulatot, régmúlt idők varázsát árasztják, méreteinél fogva is alkalmasabb az előzőnél. Utolsó aggályunk, az istentisztelet utáni közös kávézás és beszélgetés, a szeretetvendégség megszervezésének kérdése is elhárult, amikor a Münster-gyülekezet nagylelkűen felajánlotta a közös együttlét lehetőségét. Minden jó, ha vége jó! Valóban elmondhatjuk, *megkerestük az Urat és meghallgattott bennünket.*

Lelkészünk ebben a félévben kétszer nem tudta közöttünk Isten igéjét hirdetni, helyette **Pápai Attila**, evangélikus teológus szolgált május 6-án, illetve május 27-én, a pünkösdi istentiszteleten. Pápai Attila a Bázeli Egyetemen egy évig teológiai tanulmányokat folytatott, és most nyáron utazik vissza Magyarországra. Köszönjük segítségét. Bibliaóráinkat továbbra is heti rendszerességgel, minden szerdán délután 4 órai kezdettel tartjuk (a korábbi csütörtök helyett) a Florastrasse 12 szám alatt, ahová minden testvérünket szeretettel várunk. Ezek nemcsak remek igei alkalmak, hanem kellemes beszélgetések, együttlétek is.

Gyülekezetünkben többen is részt vettünk a mánnerdorfi évadzáró találkozón. A két nagyszerű előadás, az „*esti áhítat kicsit másképp*”, a zenés-verses összeállítás nemcsak lelki, hanem kulturális táplálékul is szolgált. A nyári szünet után újra találkozunk, hogy az új helyszínen, megújult lélekkel dicsőítsük Istent.

Báden

Bádeni gyülekezetünkben az elmúlt időszakban sajnos két halottunk is volt, közösségünknek mindketten régi tagjai voltak.

*Muzsnay Jenő*től január 11-én, *Bódis-Kipfer Ruth*-tól pedig május 24-én vettünk búcsút. Isten adjon vigasztalást hátramaradott hozzátartozóinknak.

St. Gallen

Örömmel köszöntjük *Gombos József* és *Andrea* december végén született harmadik gyermekét: *Brigitta Virágot*. Isten áldását kérjük az egész család életére.

Februárban megtartottuk közgyűlésünket, ahol a stephanshorni gyülekezettel, a reformáció emlékünnepeknél tartandó istentisztelet tervéről beszéltünk.

Márciusban a katolikus gyülekezet vendégei voltunk. Ökumenikus istentisztelettel emlékeztünk meg az 1848-as szabadságharcról. Sajnos ekkor értesültünk arról is, hogy *dr. Janka Ferenc* családjával együtt visszaköltözik Magyarországra, így velük ez volt az utolsó közös istentisztelet. Köszönjük mindazt az értékes ajándékot, amivel az itteni magyar lelki életet gazdagították.

Németh Ilonka néni meghívásának eleget téve örömmel gyűltünk össze nála gyülekezetünk időseivel együtt. Örültünk, hogy a 90. életévét betöltött Gitta néni is hosszabb betegségből felépülve, ismét fiatalos kedvvel volt közöttünk! Isten éltesse sokáig!

Májusban fiatal családokkal találkoztam istentiszteletünk előtt.

Gyülekezeti életünkről, lehetőségekről és gondokról osztottuk meg egymással gondolatainkat.

Az 56-os Magyarok Világszövetsége *dr. Missura Tibornak* posztumusz 1956-os érdemérmét adományozott.

Hívogató

Régóta tervezünk már szószékcsere-t a St.Gallen-i gyülekezet lelkészeivel, Hieble Erikával. Mivel ez az évközi időszakban elég nagy nehézségbe ütközik, úgy döntöttünk, hogy idén augusztusban legalább egy vendégszolgálatot megszervezünk, melyre, mint egy gyülekezetlátogatásra szövetségünk minden közösségét szeretettel meghívjuk.

Terveink szerint augusztus 26-án délben találkozunk a St.Gallen-i vasútállomáson. Innen rövid városnézésre indulunk, majd a helyi gyülekezet istentiszteleti helyén (címe a hátsó oldalon) élvezhetjük meghívóink vendégszeretét. Délután 3 órakor úrvacsorai istentiszteleten veszünk részt, majd közös kávézás után búcsút intünk házigazdáinknak - ez előreláthatólag öt és hat óra körül fog megtörténni.

A gyülekezetlátogatásra külön jelentkezni nem kell, mindenesetre a szervezési munkákat nagyban megkönnyítené, ha részvételi szándékunkat valamelyik lelképásztor számára, lehetőleg e-mail-ben vagy hagyományos levélben, amennyiben ez nem megoldható, telefonon jelezni tudnánk.

Zürich – búcsú a Helferei-től

A Grossmünster-Helferei átépítésére hosszú tervezés és többszöri halasztás után most kerül sor. A májusi istentisztelet egyben a búcsú pillanata is volt: előreláthatólag másfél-két évig a **Hottingen**-i gyülekezet vendégei leszünk. A **gyülekezeti ház** címe: **Asylstrasse 36**, 8032 Zürich - a Römerhof-i villamosmegállótól (3-as, 8-as villamos) pár lépésnyi távolságra van. A Hottingen gyülekezet presbitériumának elnöke **Olivier von Schulthess** szeretettel mutatta meg nekünk jövőre istentiszteleti helyünket, a Wäldlistube-t. A terem alkalmas a rendes vasárnapi istentiszteletek tartására, de húsvétkor, vagy karácsonykor szűknek bizonyulhat. Ezekre az alkalmakra a nagytermet vehetjük igénybe. A hétközi bibliaórák tartására az egy emelettel lejjebb lévő, kandallós Römerstube-t kapjuk meg.

Január 15-én a Grossmünster nagytemplomában ismét közös istentiszteletet tartottunk a helyi, a valdens, valamint (az idén először) a német lutheránus gyülekezettel együtt. Zürich legnagyobb temploma ezúttal színültig megtelt.

A január 24-i istentisztelet utáni közgyűlésen **Nagy Lajost** választottuk meg új presbiternek. Isten áldását kívánjuk jövőbeli gyülekezeti munkájára.

Nem hagyhatjuk említés nélkül a március 15-re emlékező ökumenikus istentiszteletet a Neumünster gyülekezeti házában, ahol **Vizauer Ferenc** katolikus plébános hirdette meg, **Kókai Csaba** pedig a liturgiát vezette.

Az istentisztelet utáni ünnepség szónoka **Pröhle Gergely** államtitkárhelyettes, a Magyar Evangélikus Egyház országos felügyelője volt. Rövid történelmi visszatekintés után ízelítőt kaptunk az Unió Magyarországgal szemben tanúsított nem túl barátságos politikájából.

A felebaráttá vált ember

Május 18-án a berni Antonierhaus-ban adtunk hálát családjá, barátai és gyülekezeti tagjaink körében **Dr. Irányi Béla** életéért, amely 87 földi esztendő után fejeződött be. Az istentiszteleten az igehirdetés a család kérésének megfelelően a Lukács evangéliuma 10. részében található „irgalmas szamaritánus” példázata alapján folyt. Alábbiakban rövid összefoglalását szeretnénk nyújtani évtizedeken keresztül hűséges berni gyülekezeti tagunk életútjának.

Kecskeméten született 1925 március 5-én, második gyermekként. Édesapja, Irányi István festőművész-rajztanár az Állami Reálgimnáziumban oktatott. Édesanyja, Pócsy Riza, aki a kecskeméti szőlőkultúra egyik meghonosítójának, Katonatelepi névadójának, Katona Zsigmondnak unokája volt, a Református Leánylíceumban tanított. A cseperedő gyermek így már a kezdetektől magába szívta a Katona család szellemi örökségét, egész életre meghatározó erejét.

A Budai úti népiskolában tanulta meg társait tisztelni, majd a kecskeméti piaristáknál kezdte el a gimnáziumot, amit a Református Kollégiumban folytatott. Szüleinek 1939-es áthelyezése miatt középfokú tanulmányait a budapesti Fasori Evangélikus Gimnáziumban fejezi be, kitüntetéssel. Itt földrajzból az Országos Tanulmányi Versenyt is megnyerte. Joghallgatóként önként jelentkezett a magyar hadseregbe, azonban a frontharcokban 1945 januárjában Füleknél szovjet fogságba esett. Megszökött, hazatért Budapestre, ahol valószínűleg feljelentés alapján letartóztatták, és a szovjet haditörvényszék kémkedésért tíz évre ítélte. A GULAG több tábort megjárta, köztük Narilszkot, itt Szibéria sarkvidékén töltött hat esztendőt. Megtanult oroszul, majd latintudásának és élniakarásának köszönhetően sikerült bejutnia az egészségügyi szolgálatba. A kilátástalannak tűnő, embertelenül szörnyű időket mint felcsér és patikus vészelte át. Hívó evangélikusként meg volt róla győződve, hogy azért nem pusztulhat el a fogságban, mert Istennek más célja van vele. 1955 november 25-én tért vissza Budapestre.

Élményei hatására orvosnak készült, hiszen a „gyakorlati részt” már elvégezte. Beiratkozott az Orvostudományi Egyetemre, ott érte a Forradalom 1956 őszen. Ekkor a Tétényi úti Kórházba ment segíteni a sebesültek ellátásában. Ezt addig folytatta, míg hírért nem vette, hogy szülei lakásán két ismeretlen (nyilvánvalóan állambiztonsági) kereste. Ez készítette arra, hogy azonnal nyugatra meneküljön. Svájcban végre valóra vált az

álom. Bernben megszerezte az orvosi diplomát, megházasodott, több kórházban is dolgozott, majd Grindelwaldban önálló orvosi rendelőt nyitott, melyet 1995-ben adott át utódjának. Felesége - Stauffer Irén - svájci, aki megtanult magyarul, ahogyan három gyermekük, *Éva, Terézia és Dániel* is. Irányi Béla sokra tartotta és szerette új hazáját, de nem lett hűtlen maga mögött hagyott szülőhazájához sem. A család gyakran látogatott Magyarországra és sokféle magyar ügynek, többek között a Berni Protestáns Gyülekezetnek és az

Európai Protestáns Magyar Szabadegyetemnek is lelkes támogatói voltak. Otthonuk mindig nyitva állt mind a svájci barátok és ismerősök, mind a Kárpát-medencei magyarság képviselői előtt, számtalan vendég fordult meg náluk, megtapasztalva szívélyes vendégszeretetüket. Fáradásait nemzete különféle kitüntetésekkel, többek között Magyar Örökség Díjjal ismerte el.

Szüleitől örökölt érdeklődéssel fordult a művészet, különösen a tárgyi népművészet felé. Ez vezetett oda, hogy ezekkel a tárgyakkal foglalkozzon, gyűjtse őket mindenhol, ahol megfordult a világban és megőrizze őket az utókornak.

A gyermekkori nagycsalád központja a szőlő volt Katonatelepen. Oda kötötték a régi játékok és kalandok, az ifjúkor nyiladozó értelmének zavartalanul szép és néha fájó emlékei. Katonatelepi aranyhomokja, a királydinnye szúrása, az akácvirágok illata és játékos árnyéka, a síkság végtelennek tűnő égboltja, a felhők határtalan képzeletet ébresztő változatossága mind maradandó nyomot hagytak benne. A természet szeretetét, tiszteletét Svájcban is gyakorolta, kiterjesztve azt emberi kapcsolataira is, kollégáival, betegeivel és családjával való érintkezésére is. Különösen utóbbival, családjával, feleségével, gyermekeivel és unokáival ápolt nagyon bensőséges, szeretetteljes közösséget. Isten kegyelme, hogy húsvétkor még együtt lehetett a nagycsalád, és együtt ünnepelhetek és örülhetek a nagypapa pillanatnyi megerősödésének, ami sajnos nagyon mulékonynak tűnt. Azonban ennek az együttlétnek a szép emléke talán a hozzátartozók számára is enyhíti a búcsúzás fájalmát.

Számunkra pedig megmarad emlékül Irányi Béla kedves, munkás szerénysége, keresztény humanizmusa, olyan hatásokként és értékeként, melyeket lehetőségeinkhez mértén szeretnénk ápolni és továbbörökíteni.

Legyen áldott emléke!

Kókai Csaba